

Сільські території як об'єкт управління

Світлана Василенко,

доктор політичних наук, професор

Микола Василенко,

доктор фізико-математичних наук, професор

Павлов О. І. *Сільські території України: історична трансформація парадигми управління: Монографія.* – Одеса: Асторопринт, 2006. – 356 с.

У вітчизняному законодавстві та в різних галузях науки останнім часом все частіше використовується поняття „сільські території”, яке віддзеркалює суспільні процеси, що відбуваються у різних сферах життєдіяльності сучасного села. Проте при визначенні змісту цього поняття кожна наукова дисципліна виокремлює власне пошукове поле і предмет дослідження. Відтак склалася певна невідповідність між практикою застосування поняття „сільські території” і ступенем його науково-прикладної вивченості.

В цьому сенсі вихід монографії О. Павлова є своєчасним. Вона належить до праць, виконаних на межі кількох наук, а саме: аграрної економіки, державного управління, політології, історії, суспільної географії, а за світоглядними і теоретико-методологічними засадами – й філософії. Підтвердженням цьому є структура монографії, а також використання значної кількості літературних джерел, представлених працями вчених з теоретико-прикладної і фундаментальної науки. В якості об'єкта наукового пошуку виступають сільські території, які автор визначає як складане природне, виробничо-господарське, соціальне, політичне й, власне, територіальне утворення, яке перебуває під управлінським впливом різних суб'єктів, представлених органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесовими структурами, громадськими організаціями.

Розгляд трансформації парадигми управління сільськими територіями в історичному контексті дозволив О. Павлову простежити зміни, які відбуваються на рівні об'єкта і суб'єктів у часі та просторі й визначити новітню системну модель управління сільськими територіальними утвореннями з урахуванням їх рівня і типу. Певний науковий інтерес та прикладне значення має розгляд управління сільськими територіями

як політичного процесу, в якому значна увага приділяється визначенню функцій політичних інститутів, в якості яких виступають суб'єкти управлінської діяльності. При цьому автор не обмежується аналізом управлінських відносин на тому чи іншому рівні функціонуючого об'єкта. З цією метою у монографії досліджуються різні рівні сільських територій: низовий, районний, регіональний, загальнодержавний і адекватні їм рівні політичного впливу та управлінські моделі – самоврядно-громадівська, самоврядно-районна, самоврядно-регіональна і державно-управлінська.

Структура монографії дала можливість авторові простежити зв'язок між політикою й державним управлінням, окреслити повноваження вищих, центральних і місцевих органів державної влади у процесі вироблення стратегій розвитку сільських територій, сферу їх компетенції при прийнятті та реалізації політичних рішень. При цьому О. Павлов визначає державне управління як діяльність вищих органів влади, що знаходить свій прояв у прийнятті відповідних нормативно-правових актів, загальнодержавних стратегій, програм і концепцій, у здійсненні контролю за їх дотриманням та реалізацією. В цьому сенсі автор пропонує розрізняти державно-управлінську політику та управлінську діяльність, яку здійснюють державні службовці.

На думку автора, незважаючи на різну природу інститутів публічної влади, різні рівні політичного впливу, обсяг їх повноважень і сферу компетенції, спільним для них є конституційно закріплене положення про визначення народу єдиним джерелом влади. Статус, роль і місце суб'єктів управління віддзеркалює політична система українського суспільства. На відміну від органів державної влади, органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси сільських територіальних громад, є одночасно елементами політичної системи й інститутами громадянського суспільства. Слушним є зауваження О. Павлова про те, що рівень демократизації суспільного життя визначається роллю, яку в ньому відіграє інститут самоврядування. Заслуговує на увагу авторське положення про визначення самоврядування фундаментом владної піраміди, центральним елементом політичної системи, а її своєрідною самоврядною „монадою” – суверенного громадянина, сукупність яких й утворює територіальну громаду. Чільне місце у монографії належить положенням, що визначають сутність децентралізації управління та деконцентрації влади.

Використовуючи ретроспективний метод, О. Павлов вдається до певних історичних аналогій, простежує процес історичної трансформації суспільних відносин не тільки у політичній, але й у економічній сфері. В цьому сенсі доречним є зауваження автора про послаблення ролі у суспільному житті та політичній системі виробничо-господарських структур, що в значній мірі пов'язано з розпадом колгоспно-радгоспної системи як певного устрою – з одного боку, та з нерозвиненістю на селі бізнесових структур – з іншого.

Наукова новизна монографії полягає у розробленні концептуальних засад політики сільського розвитку, визначенні її сутності і напрямів, обґрунтуванні системної моделі управління сільськими територіями.

Поглиблення зазначених положень рецензованої монографії при подальшій роботі над науковою темою сприятиме посиленню її політичного аспекту.

Оцінюючи в цілому монографію О. Павлова, слід зазначити, що вона є значним внеском у розвиток історіографії даної проблеми й заслуговує на увагу фахівців з державного управління, політології, історії, аграрної економіки, а також широкого кола читачів.